

имаме предвид кога е писан романът. А в по-дълбоките пластове стоят два типа на човешко поведение – на грешници и праведници, което от своя страна произлиза от неговото виждане на света като разцепен на две непримирими противоположности. За него пътят на човека е път към ада, хоро на смъртта, което Фани Хорн вижда в ателието на маестро Фигероа. Или - или! Среден път няма. Нравствеността у Димитър Димов е студена и безцветна като силогизъм. Защото за него божественият егоизъм на природното създание, на природното въобще е нещо тъмно, враждебно и страшно. Затова в неговите романи непрекъснато звучи мотивът за разделението на света на две непримирими половини – „горна“ и „долна“, черна и бяла, „висока“ и „ниска“. На едната страна са страстите, на други етиката, на едната страна – природните стихии, които властват над човешкото сърце, на другата – духът и моралът, които трябва да го предпазят от тая власт; на едната страна – греховната красота, на другата – добродетелите. Когато четеш неговите романи, постепенно, неуволимо, като музика на невидим оркестър зазвучава все по-мощно мотивът, че светът, който той описва, е „паднал“, осъден, обречен, че за него няма врата към светлината. Затова в неговите романи цари хладината и полумракът на готическа катедрала с нейната устременост от тъмнината на нашия „паднал“ свят нагоре, към висините, към светлината на други светове. Към тоя „долен“, „паднал“ мир, царство на Кесаря и Блудницата, принадлежат неговите герои. И всички те, рожби на неговото въображение, са осъдени на вечна гибел от самия него, защото те не искат, а и самият той не знае как може да се намери път към светлината, към другите светове, където чувственото и духовното ще се съединят любовно и безконфликтно, където Фани ще излекува душата си, Елена ще бъде вярна и добра, Варвара ще бъде красива и млада, Динко ще бъде обикнат от Ирина и тя ще бъде спасена, Борис ще заобича хората, Ередиа ще се спаси от лудостта си, където истината, красотата и доброто ще се превърнат в едно цяло, в една хармония. Но за Д. Димов между царството на Блудницата и царството на Духа съществува вековечна стена, в която няма пролука, тя разделя вечната светлина от вечния мрак. И само тоя, който познава неизразимата наслада от пълното пропадане, блаженство на гибелта и катастрофата, неотразимата привлекателност на бездните и греха, само той може да ги отрече с такава непримиримост и фанатизъм, противопоставяйки им